II группы. У аналогов со I и III групп максимальный суточный удой на 12,8-22,8% был ниже. Установлена определенная тенденция к увеличению промеров вымени соответственно возрасту плодотворного осеменения телок. Первотелки II группы превосходят коров I и III групп по показателям: длина вымени – на 4,0 и 2,2 см; ширина – 3,1 и 1,5 см, что подтверждает данные о лучшей выраженности у первотелок чашеобразной формы вымени. Обхват вымени составил 104 см, что на 2, 4 и 1,3 см больше обхвата вымени первотелок I и III групп. Аналогичные данные были получены и по глубине вымени. Валовое производство молока базисной жирности (3,5%) с учетом приплода за лактацию во II группе составило 3873 кг, что дало возможность получить 30692 тенге прибыли от его реализации и увеличить на 34,2% рентабельность его производства.

Заключение. Оптимальным приемом раздоя коров-первотелок голштинофризкой породы является применение трехкратного доения в сутки в течение 100 дней лактации. Это способствует увеличению продуктивности первотелок, эффективной организации труда на ТОО «Амиран» и повышению эффективности производства молока.

УДК 636.5.:628.1

Мельник Т.В., *студентка І курсу магістратури, спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»*
Науковий керівник – Пустова Н.В., кандидат с.-г. наук, доцент
Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ УТРИМАННЯ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПРАВИЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВОДОПОСТАЧАННЯ

Важливою умовою для успішного вирощування курчат-бройлерів є наявність чистої та свіжої питної води. Правильно налагодити роботу системи водопостачання і забезпечити курчат-бройлерів якісною питною водою надзвичайно важливо. Споживання птицею неякісної питної води найчастіше викликає проблеми зі здоров'ям, що спричиняє до значних фінансових втрат.

Із ростом та розвитком курчат-бройлерів споживання води зростає. Співвідношення між споживанням корму і питної води є важливим показником для визначення ефективності зростання. Поголів'я птиці, що добре розвивається, у середньому споживає воду і корм у співвідношенні 2,0 літра води на кожні 1 кг корму. Частими причинами порушення цього співвідношення і збільшення споживання птицею води можуть бути: тепловий стрес, захворювання, протікання води, тощо. Отже, якщо курчата-бройлери здорові та нормально споживають корм, а відмічаються перевитрати води, то проблема у системі водопостачання (протікання води).

Сьогодні більшість виробників використовують у господарствах закриті системи напування, що сприяє утворенню на внутрішній стороні лінії напування нашарування із мікроорганізмів – біоплівка, яка є ідеальним середовищем для розмноження бактерій та грибів. Оскільки вода у закритих системах напування

тече доволі повільно, біоплівка може розвиватися дуже швидко. Наявність біоплівки у лініях напування може завдавати значної шкоди курчатам-бройлерам та негативно впливати на кінцеві результати вирощування.

Особливо небезпечна дія біоплівки за використання лікарських засобів та вакцин, які вводять через лінію напування – знижується ефективність їх застосування.

Один з найпростіших способів максимально запобігти утворенню біоплівки – звичайне промивання, після використання добавок чи ветеринарних препаратів, та між посадкою птиці. Потрібно регулярно промивати питні лінії та чистити їх правильними очисними засобами, щоб максимально захистити курчат-бройлерів від потрапляння шкідливих бактерій з лінії напування. Доцільно стежити за температурою води, чим вода тепліша, тим швидше у ній можуть розмножуватися бактерії та гриби.

Іншим чинником перевитрат води за утримання курчат-бройлерів може бути висота розміщення лінії напування. Для пташенят ніпель напування повинен бути на рівні очей – легко знаходити. Курчата-бройлери у момент напування витягують шию, і вода стікає по горлу.

Вік бройлерів визначає висоту лінії напування, яку потрібно регулювати щодня, особливо протягом перших двох тижнів вирощування птиці, оскільки бройлер росте досить швидко. Якщо тиждень проходить без будь-яких коригувань лінії напування, положення ніпеля може стати для курчат занадто низьким. Це означає, що виникнуть труднощі під час споживання води, що в кінцевому підсумку призведе до збільшення витрат води. Якщо лінії напування не налаштовані на зріст курчат-бройлерів протягом тривалого періоду часу, а потім раптово їх підвищують на декілька сантиметрів, це може спричинити стрес для багатьох пташенят, їм важко адаптуватись до різко зміненої різниці висот, а деякі пташенята взагалі перестають пити воду. Отже, особливо важливо щодня регулювати висоту ліній напування курчат-бройлерів.

Тиск води у системі водопостачання курчат-бройлерів доцільно постійно регулювати. Із віком пташенят збільшується водозабір, тому потік води у ніпелях також повинен збільшуватися. Але якщо встановити тиск занадто високим, пташенята не зможуть нормально пити, вода буде розливатись. Якщо тиск у системі буде занадто низький, пташенята не зможуть нормально пити воду досхочу, не достатня кількість води негативно впливатиме на їх ріст та результати вирощування. Тому, під час вирощування курчат-бройлерів важливо щодня перевіряти тиск і за потреби регулювати його.

Скорочення зайвих втрат води завжди заощадить господарству кошти, тому потрібно контролювати витрати води: – вчасно обслуговувати лінії напування; – розміщувати лінії напування на оптимальній висоті; – контролювати тиск води у лінії напування. Якщо систему напування належним чином обслуговувати і вчасно регулювати, то можна звести втрати води до мінімуму.

Доцільно ретельно контролювати якість питної води та вчасно регулювати систему водопостачання для забезпечення оптимального зростання і максимальної продуктивності бройлерного виробництва.

Література:
1. Рубан Б. В. Птицы и птицеводство : учебное пособие / Борис Васильевич Рубан. – Харьков : Эспада, 2002. – 520 с.
2. Полная энциклопедия птицеводства / [авт.-сост. С.П. Бондаренко]. – Донецк: Сталкер, М.: ООО "Издательство АСТ", 2002. – 448 с.
3. www.ptichki.elitno.net
4. www. novonews.tvnet.lv
5. www. foodcontrol.ru

УДК 636: 599.325

Мірошник Н.О., *студентка І курсу магістратури спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»*
Науковий керівник – Уманець Р.М., кандидат с.-г. наук, доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

СТАН КРОЛІВНИЦТВА В УКРАЇНІ І СВІТІ

Кролівництво – динамічна галузь тваринництва, використовується для виробництва дієтичного м`яса, сировини для шкіряної, хутрової та вовнової промисловості.

Кроляче м'ясо – це дієтичний продукт, який містить повноцінні білки (21-22%), які засвоюються людиною на 90%. Дефіцит білку тваринного походження є однією з найбільш актуальних проблем у забезпеченні людства продуктами харчування.

Мета –дослідити теперішній стан галузі в Україні і світі.

Кролівництво в Україні розвивалося незадовільно, відзначалися злети і падіння. Відзначено три періоди становлення:

1) Перший період відбувався в двадцятих роках минулого століття. Тоді був затверджений план розвитку даної галузі – створення великої чисельності породних кролів задля схрещення самців із місцевими самками. Із Європи завезли 15 тисяч цінних плідників. Також в ті часи почали створюватися племінні господарства, проводилася агітація населення, організовували виставки. Було заготовлено багато шкурок, створилася хутрова промисловість.

Але піднесення галузі тривало не довго. У період війни почався різкий спад.

2) В перші післявоєнні роки трішки відновилося виробництво. Значно збільшилася чисельність кролів, змогли заготовити 56,7 млн. шкурок. І знову почалась криза. Починаючи із 1962 року кролівництво відходить назад.

3) В Україні розроблена нова технологія вирощування м'ясних кроленят у кліткових батареях в закритих приміщеннях, розширюється мережа племінних господарств, збудовано багато кролеферм промислового типу, відкрилися комбікормові заводи з виробництва повнораціонних гранульованих комбікормів для кролів. З 1969 по 1975 р. виробництво м'яса кролів, його закупівля і заготівля кролячих шкурок зросла більше ніж у 3,5 рази.

У дев'яностих роках у зв'язку із загальною кризою закрилась більшість державних і колективних кролеферм, зменшився інтерес до розведення кролів.

Головними причинами занепаду стали проблеми із забезпеченням кролів кормовою базою і високими цінами на комбікорм, недостатнім рівнем